

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2004-02-25

Närvarande: f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist, justitierådet Torgny Håstad och regeringsrådet Göran Schäder.

Enligt en lagrådsremiss den 12 februari 2004 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i jordabalken,
2. lag om ändring i utsökningsbalken,
3. lag om ändring i lagen (2003:528) om företagsinteckning.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Lotta Hardvik Cederstierna.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet

Regeringen berör i remissens allmänna motivering (avsnitt 5.2) valet av valutor i vilka inteckning kan beviljas. Där anförs att det enligt EG-fördraget och EG-domstolens dom i mål C-222/97 (Trummer och Mayer, REG 1999, s. I-1661) inte är tillåtet att i detta sammanhang diskriminera någon utländsk valuta. Enligt de föreslagna bestämmelserna i 22 kap. 2 § jordabalken och 2 kap. 10 § lagen om företagsinteckning godtas emellertid bara utländska valutor för vilka det löpande finns tillgång till en tillförlitlig kurs för växling mellan den aktuella valutan och svenska kronor. I andra fall går det inte att få en tillförlitlig uppfattning om inteckningens värde i Sverige, vilket enligt remissen är ägnat att medföra olägenheter för såväl berörda myndigheter som

fastighetsägare och långgivare (bl.a. långgivare med sämre förmånsrätt).

De föreslagna begränsningsreglerna tar sikte på förhållandet när in-teckningen beviljas (och stämpelskatt skall tas ut). Däremot finns ingen begränsning i förslaget till 12 kap. 27 § och 13 kap. 6 § utsök-ningsbalken angående den omräkning som skall göras vid exekution på annat sätt än att i den sistnämnda paragrafen anges att omräk-ning skall ske till den kurs som gäller på fördelningsdagen. Vid denna tid kan det dock hända att valutan har upphört eller att kurser inte noteras löpande eller att kurserna är missvisande.

I avsnitt 5.3 anförs att, om en valuta upphör, fastighetsägaren med eventuell panthavares samtycke alltid kan välja att döda den aktuella in-teckningen och sedan ta ut en ny in-teckning (i annan valuta). En sådan åtgärd framhålls dock med rätta kunna leda till sämre för-månsrätt. I det remitterade förslaget saknas en motsvarighet till pro-memorians förslag, att in-teckningens belopp i nu berört fall – utan försämring av förmånsrätten – får räknas om till svenska kronor eller till en ny valuta som ersatt den gamla, med tillämpning av den senast tillgängliga växelkursen. I det remitterade förslaget anförs i stället att ifrågavarande problem torde kunna hanteras utan några särskilda regler. Sedan det konstaterats att en övergång från in-teckningsvalu-tan till euro automatiskt medför att in-teckningen blir giltig i euro enligt en EG-förordning om kontraktskontinuitet (nr 974/98), anges att andra övergångar bör kunna hanteras med tillämpning av gällande bestämmelser om dödning och nyin-teckning.

Enligt Lagrådets mening är en hänvisning till dödning och nyin-teckning inte godtagbar. Utgångspunkten för förslaget om möjlighet till in-teckning i utländsk valuta är att ingen valuta får diskrimineras. Om den valuta som fordringen bestämts i skulle upphöra, är det uppen-

bart att en värdebestämning måste göras till ett så rättvisande belopp som möjligt. Ofta är inteckningen bestämd i samma valuta, och det vore då egenartat om en motsvarande omräkning inte skulle vara möjlig avseende inteckningsvalutan.

Av nämnda resonemang i motiven bör enligt Lagrådets mening följa att bestämmelser motsvarande dem i promemorians förslag till 22 kap. 11 a § jordabalken och 2 kap. 17 a § lagen om företagsinteckning skulle införas. (Komplettering bör i så fall ske även i sjölagen). Bindningen till den senast tillgängliga växelkursen behöver dock inte vara absolut (jfr vad som anförs i avsnitt 5.2 om att växelkursen inte får vara missvisande om inteckning skall tillåtas i den främmande valutan), utan det kan räcka att omräkningen skall ske med beaktande av den senaste växelkursen.

Alternativet är att förslagna lagbestämmelser accepteras i föreliggande skick. I utsökningsbalken anges som nämnts inget krav på att inteckningsvalutan skall vara löpande noterad när omräkning skall ske. I så fall måste dock uttalandet i allmänmotiveringen om att fastighetsägaren och inteckningshavaren är hänvisade till dödning och nyinteckning, när inteckningsvalutan byts till annan valuta än euro, ändras. Redan den omständigheten att fastighetsägaren på detta stadium kanske inte vill medverka till dessa åtgärder talar för en annan lösning än den som följer av den gjorda hänvisningen.

I övrigt lämnar Lagrådet förslagen utan erinran.